

Lidská práva - problémy

Původní způsob, jak byla myšlenka „lidských práv“ pojata a vyslovena, se ukazuje při bližším ohledání jako neudržitelný a plný rozporů. Především tu je naprosto nejasné, odkud se každému člověku dostává jeho vlastních práv právě při narození; určení „od přírody“, řecky FYSEI a latinsky ‚natura‘, je hrubě nedostatečné. Ostatně pojetí „práva“ jako „přirozeného“, tedy také „od přírody“, vůbec neváže toto „přirozené právo“ na jednotlivého člověka (a už vůbec ne na moment jeho narození s kterým jsou dodnes zvláštní problémy), ale je považováno za platné vůbec, obecně. Zcela mimořádnou nejasností je přitom naše stále uvědomělejší vztah odpovědnosti vůči příštím generacím, jejichž „přirozená práva“ bychom svým nenáležitým a neodpovědným způsobem života mohli těžce ohrozit (a v něčem už skutečně ohrožujeme, jak víme). Právě tím se ukazuje, že základní lidská práva, ať už je chápeme jakkoli, především nejsou produktem našeho chápání ani žádným naším výmyslem, zejména však že se jich jednotlivým lidem nedostává teprve při narození, nýbrž že tomuto narození daleko předcházejí: lidská práva a tu jsou dříve než se lidé narodí, lidé se rodí do svých práv. Práva nejsou tedy výbavou člověka při narození (jako je barva očí dána genetickou výbavou), nýbrž jsou jakoby připravena a postavena před člověka, aby si je osvojil a přijal je za svá jako své poslání a úděl: člověk se nerodí svoboděn, ale rodí se do svobody, do světa svobody a do prostředí svobody, v němž jedině se svobodným může stát. Druzí lidé toto poslání a tento úděl uznávají (mají, musí uznávat) a mají být každému narozenému člověku připraveni podle svých možností pomoci v tom, aby se stal také svobodným. Pro tato základní „práva“ platí ještě silněji to, co píše Rádl o vztahu mezi pravdou a člověkem: ne člověk má práva, ale ona základní práva mají člověka. Neboť jedině člověk a právě člověk je povolán, aby (lidská) základní práva a základní svobody atd. opravdu a vpravdě uskutečnil a udržoval v platnosti.

(Písek, 030801-4.)